

DOLNOŚLĄSKI WOJEWÓDZKI KONSERWATOR ZABYTKÓW

50-243 Wrocław, ul. Władysława Łokietka 11
☎ 71 343 65 01, 71 344 38 92, 71 395 80 10

dwkz@dwkz.pl
ePuap - /dwkz/skrytka
<http://wosoz.ibip.wroc.pl/public/>

WRiD.5140.10.2022.KM
polecony

Wrocław, dnia 28.04.2022 r.

Szanowny Pan
Sławomir Stanisław Pienias
ul. Księżnej Anny 3/8
59-241 Legnickie Pole

Na podstawie art. 13 § 1 ustawy z dnia 11.07.2014 r. o petycjach (Dz. U. 2018, poz. 870 t.j.), w związku z art. 9 ust. 1 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. 2021, poz. 710 ze zm.) zawiadamiam o sposobie załatwienia Pana petycji z dnia 08.02.2022 r.

W odpowiedzi na petycję złożoną w dniu 08.02.2022 r. (data wpływu 09.02.2021 r. poczta elektroniczna oraz 21.02.2022 r. poczta tradycyjna) w sprawie wpisania do rejestru zabytków autostrady A4 na odcinku Krzywa-Bielany Wrocławskie (obszar województwa dolnośląskiego), proszę przyjąć następujące informacje dotyczące sprawy.

Dolnośląski Wojewódzki Konserwator Zabytków przeanalizował zasadność petycji pod kątem zachowanych wartości historycznych, artystycznych i naukowych przedmiotowego obiektu, a także drugiej, nie mniej istotnej przesłanki, a mianowicie interesu społecznego. Zdaniem organu nie występują przesłanki uzasadniające wszczęcie postępowania w sprawie wpisania do rejestru autostrady A4 na odcinku Krzywa-Bielany Wrocławskie.

Autostrada A4 jest najdłuższą autostradą w Polsce, poprowadzoną z zachodu na wschód w południowej części kraju. Przebieg wytyczono w okresie III Rzeszy, droga miała połączyć Berlin z Bytomiem, a jej budowa planowana była w dwóch etapach (odcinek Berlin-Wrocław oraz odcinek Wrocław-Opole-Gliwice-Bytom). Jedynymi istniejącymi na ziemiach polskich po zakończeniu II wojny światowej odcinkami przyszłej autostrady A4 były oddane do ruchu w 1936 roku odcinki: Krzywa-Legnica, Legnica-Wrocław oraz Gliwice-Bytom – łącznie ponad 100 km dróg. W roku 1937 oddano do użytku część Gołnice-Krzyżowa-Krzywa. Do 1945 roku zbudowano także odcinki jednojezdniowe Wrocław (Bielany Wrocławskie)-Brzeg (Owczary) i Ujazd (Nogowczyce)-Gliwice.

Budowę autostrady A4 rozpoczęto w 1934 roku na odcinku między Legnicą a Wrocławiem. Do jego budowy używano głównie betonowych płyt, miejscami kostki oraz mas bitumicznych. Płyty odlewano na miejscu, nie posiadały kotew ani mocowań, układane były jedynie na przygotowanym, odpowiednio zabezpieczonym, utwardzonym podłożu. Na wskazanym odcinku wytyczono po dwa pasy ruchu w każdą stronę, przedzielone szerokim pasem zieleni i z utwardzonym poboczem obsianym trawą. Pasy ruchu oraz pobocza rozdzielano krawężnikami o innym odcieniu niż powierzchnia pasów jezdnych lub malowano farbą w kontrastowym kolorze. Zaplanowano także liczne zjazdy i łączniki w postaci mostów i wiaduktów, a także miejsca postojowe i stacje benzynowe. Wiadukty zostały opracowane indywidualnie, projekty powstały dla każdego z osobna, a cechą wiodącą było ich zharmonizowanie z otaczającym krajobrazem. Za każdym razem były dostosowane do miejsca i warunków, w jakich obiekt miał powstać. Przeważały konstrukcje belkowe z pasem ruchu umieszczonym na górze.

Poniemiecka autostrada przetrwała bez zmian i większych remontów aż do lat 90. XX w. Przez te kilkadziesiąt lat nawierzchnia drogi wykonana metodą odlewania na miejscu płyt betonowych została zdeformowana głównie w wyniku przesunięć pionowych płyt oraz zużycia w pobliżu ich styku. Liczne uskoki i przelamania niekorzystnie wpływały na komfort jazdy.

Jak wskazała GDDKiA w piśmie z dnia 14.03.2022 r. (wpl. 17.03.2022 r.), w ramach remontu autostrady A4 w latach 2004-2006, na odcinku Krzywa-Bielany Wrocławskie, została całkowicie wymieniona nawierzchnia i konstrukcja jezdni głównej i łącznic oraz wymienione zostały wszystkie elementy wyposażenia w ciągu autostrady A4 i łącznic, wykonano też przebudowę wszystkich obiektów mostowych i przepustów drogowych w jej ciągu. W rezultacie, obecnie nie istnieje już ciąg autostrady wybudowany przed II wojną światową. Wniosek o wpisanie autostrady do rejestru zabytków nie znajduje żadnego uzasadnienia. Na odcinku Krzywa-Bielany Wrocławskie pozostały 54 przedwojenne wiadukty nad autostradą. W ramach ww. remontu nastąpiła jednak znacząca zmiana ich charakteru wskutek wykonania uzupełnień ubytków betonu, warstwy reprofiltrującej oraz powłoki malarskiej skutkującej zmianą kolorystyki. Większość z nich ma wymienione nawierzchnie i poręcze mostowe (niektóre zmienione na bariery ochronne). Obecnie obiekty

są ogólnie w złym stanie technicznym, który z każdym kolejnym rokiem się pogarsza. W 2020 roku wykonano naprawy i zabezpieczenia podpór na 11 wiaduktach. Są to jednak tylko działania doraźne umożliwiające bezpieczne użytkowanie w ciągu najbliższych lat. Obiekty te, ze względu na swój wiek i obecne obciążenia – znacznie przekraczające założenia projektowe, w szybkim tempie osiągają kres możliwości dalszego użytkowania. Dla obiektów żelbetowych przewiduje się trwałość na około 100 lat. Po tym okresie, w wyniku działających obciążeń, zmiennych warunków pogodowych (wielokrotne zamrażanie i rozmrażanie, wody opadowe) oraz działania agresywnego środowiska (np. stosowanie soli w okresie zimowym), beton traci swoje parametry wytrzymałościowe i właściwości ochronne zbrojenia przed korozją. Obniżające się parametry wytrzymałościowe i trwałość betonu uniemożliwiają przebudowę wiaduktów z zachowaniem pierwotnej konstrukcji. Dodatkowo ich parametry geometryczne nie są dostosowane do wymogów nowoczesnych, bezpiecznych dróg. Geometria obiektów nad autostradą A4 nie pozwala na umieszczenie brakujących pasów awaryjnych autostrady. W najbliższej perspektywie dojdzie do konieczności ich rozbiórki i budowy nowych obiektów. Nie ma technicznych możliwości zapewnienia nie tylko użytkowania, ale też istnienia tych wiaduktów przez długie lata.

Zdaniem organu nie występują przesłanki uzasadniające wszczęcie postępowania w sprawie wpisania do rejestru autostrady A4 na odcinku Krzywa-Bielany Wrocławskie. Poza pierwotnie wytyczonym przebiegiem, została ona pozbawiona wartości zabytkowych, szczególnie waloru autentyczności materiałowej, a degradacja pierwotnie zaplanowanych i wykonanych elementów postępuje. Zgodnie z art. 3 wyżej cytowanej ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, zabytkiem jest *nieruchomość lub rzecz ruchoma, ich części lub zespoły, będące dziełem człowieka lub związane z jego działalnością i stanowiące świadectwo minionej epoki bądź zdarzenia, których zachowanie leży w interesie społecznym ze względu na posiadaną wartość historyczną, artystyczną lub naukową*. Jak wskazano w piśmie GDDKiA z dnia 14.03.2022 r. nawierzchnia i konstrukcja jezdni zostały wymienione już na początku lat 2000, co oznacza że utraciła ona zabytkowy charakter, a tym samym istotny walor autentyczności. Jedynym zachowanym elementem pozostaje jej historycznie zaplanowany przebieg. Zmodyfikowana została nie tylko sama autostrada, ale także infrastruktura towarzysząca, w postaci wiaduktów, mostów i zjazdów. Należy podkreślić, że do rejestru zabytków nieruchomości wpisano już obiekty, których wartości zabytkowe zostały uznane za ponadprzeciętne, tj. dwa budynki stacji benzynowych przy węźle autostradowym Bielany (Bielany Wrocławskie, gm. Kobierzyce) wpisane do rejestru decyzją Dolnośląskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków z dnia 19.01.2012 r. numer rejestru A/5781/1-2. Natomiast poszczególne wiadukty w przebiegu trasy znajdują się w wykazie zabytków. Obecnie ustanowione formy ochrony są wystarczające do zapewnienia trwałości zabytków, zgodnie z założeniami służb konserwatorskich.

Dodatkowo należy zauważyć, że z przepisów ww. ustawy o ochronie zabytków nie da się wywieść obowiązku wpisania do rejestru wszystkich obiektów, spełniających legalną definicję zabytku. Ustawodawca przyjął, że wszystkie zabytki zasługują na zachowanie, ale tylko niektóre z nich zostają objęte wzmożonym reżimem ochrony poprzez wpis do rejestru zabytków. Do rejestru wpisuje się zabytki o znaczeniu ponadregionalnym, o znacznych wartościach historycznych, naukowych i artystycznych, które wyróżniają się na tle sąsiadującej zabudowy wzniesionej w podobnym czasie lub analogicznej technice. W złożonej petycji poza żądaniem wszczęcia postępowania w sprawie w żaden sposób nie wskazano interesu społecznego, przemawiającego za objęciem ochroną konserwatorską wskazanego odcinka autostrady A4. Objęcie ścisłą ochroną konserwatorską autostrady A4 z pewnością znacząco utrudniłoby jej modernizację przez przyznanie priorytetów działań konserwatorskich i zachowawczych w procesie inwestycyjnym wobec obiektu. Uwzględniając na zasadach zrównoważonego rozwoju zarówno ochronę obiektu historycznego, jak i konieczność zapewnienia rozwoju komunikacji na poziomie krajowym, należało przyznać, że ochrona konserwatorska obiektu, który w niewielkim stopniu zachował wartości zabytkowe, stałaby w sprzeczności z interesem społecznym.

Biorąc powyższe pod uwagę Dolnośląski Wojewódzki Konserwator Zabytków postanowił nie podejmować działań zmierzających do objęcia ochroną przez wpis do rejestru zabytków autostrady A4 na odcinku Krzywa-Bielany Wrocławskie.

Dolnośląski Wojewódzki
Konserwator Zabytków

Daniel Gibski

Otrzymuje:

1. adresat
- a/a Delegatura w Legnicy WUOZ we Wrocławiu (korespondencja wewnętrzna)
- a/a WZN
- a/a DG
- a/a WRiD KM, JK

Klauzula Informacyjna o przetwarzaniu danych osobowych

Zgodnie z art. 13 ust. 1 i 2 ogólnego rozporządzenia o ochronie danych Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 r. (dalej RODO) informujemy, że:

1. Administratorem danych osobowych jest Dolnośląski Wojewódzki Konserwator Zabytków z siedzibą we Wrocławiu (50-243) przy ul. Łokietka 11, z którym można nawiązać kontakt:
A. osobiście, poprzez umówienie wizyty;
B. telefonicznie pod nr 71 343 65 01
C. mailowo: dwkz@dwkz.pl
D. korespondencyjnie : Dolnośląski Wojewódzki Konserwator Zabytków, ul. Łokietka 11, 50-243 Wrocław.

1. W sprawach związanych z danymi osobowymi można kontaktować się z inspektorem ochrony danych w Wojewódzkim Urzędzie Ochrony Zabytków we Wrocławiu:
Inspektor: Mateusz Adamczyk
Adres e-mail: iod@dwkz.pl
lub w siedzibie urzędu: Wojewódzki Urząd Ochrony Zabytków we Wrocławiu, ul. Łokietka 11, 50-243 Wrocław.

2. Administrator gromadzi dane osobowe w celu realizacji zadań wynikających z obowiązującego prawa, w szczególności ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami na podstawie art. 6 ust. 1 lit e RODO w celu przeprowadzenia postępowania administracyjnego. W związku z powyższym dane gromadzone dane osobowe mogą być przekazywane:

A. podmiotom upoważnionym na podstawie obowiązujących przepisów prawa (np. Sądy, prokuratura, jednostki policji etc.);
B. podmioty, które przetwarzają dane na podstawie zawartej przez Administratora umowy o przetwarzanie danych osobowych (np. kancelarie adwokackie reprezentujące Dolnośląskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków, firmy informatyczne sprawujące nadzór nad siecią informatyczną, w której zapisane są gromadzone dane etc.)

3. Podanie danych osobowych jest dobrowolne, jednakże niepodanie danych niezbędnych do przeprowadzenia postępowania administracyjnego, m. in. takich jak imię, nazwisko, adres do korespondencji, w szczególnych sytuacjach nr PESEL może spowodować odmowę wszczęcia postępowania, wskutek braku możliwości ustalenia i identyfikacji strony postępowania administracyjnego w rozumieniu art. 28 kodeksu postępowania administracyjnego. Powyższe nie dotyczy jeżeli przepis obowiązującego prawa nakłada na stronę obowiązek wskazania określonych w danym przepisie prawnym danych identyfikujących tą osobę.

4. Zebrane dane nie będą przekazywane do Państw trzecich.

5. Dane osobowe będą przetwarzane przez okres niezbędny do realizacji wskazanego w pkt 3 celu przetwarzania, w tym również obowiązku archiwizacyjnego wynikającego z odrębnych ustaw i innych przepisów prawa.

6. Każdy, kogo dane osobowe są przetwarzane przez Dolnośląskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków, ma prawo do:

A. dostępu do treści zgromadzonych danych;
B. sprostowania danych;
D. ograniczenia przetwarzania danych;
E. przeniesienia danych;
F. wniesienia sprzeciwu wobec przetwarzania danych.

7. Zgromadzone dane osobowe dane nie będą poddawane zautomatyzowanemu podejmowaniu decyzji, w tym również profilowaniu.

8. Każdy, kto uważa, że jego dane są przetwarzane w sposób nieprawidłowy ma prawo złożenia skargi do Prezesa Urzędu Ochrony Danych Osobowych - [ul. Stawki 2, 00-193 Warszawa, tel. 606-950-000](mailto:ul.Stawki2,00-193)